

Klassiska noveller Nr 27

S. A. Duse:

**Hans
sista skott**

Klassiska noveller 27.

S. A. Duse – Hans sista skott.

Bild från kriget.

Återutgivning av text från 1917

av S. A. Duse

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-532-0

Copyright © 2019 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

Sjukhuset är fyllt av patienter som kommit direkt från fronten.

En av läkarna berättar om soldaten Heinz som han misstänker aldrig kommer att repa sig från sina mentala problem.

Det enda mannen säger är "mördare!" – efter en tragisk händelse när han var med i en stridspatrull.

I början av 1900-talet var noveller och följetonger en viktig del av innehållet i svenska dagstidningar.

I vår serie "Klassiska noveller" kan du läsa många av de här historiskt viktiga berättelserna.

En av de flitigaste svenska författarna under 1910- och 1920-talen var yrkesmilitären Samuel August Duse (1873–1933).

Han skrev 100-tals tidningstexter om bland annat krig, nyhetshändelser och romantik. Men han var framför allt känd för sina deckare om mästardetektiven Leo Carrington.

Den här texten publicerades ursprungligen i mars år 1917 i dagstidningen "Upsala Nya Tidning" med titeln "Hans sista skott. Bild från kriget".

S. A. Duse: Hans sista skott

Den här texten publicerades ursprungligen i mars år 1917 i dagstidningen "Upsala Nya Tidning" med titeln "Hans sista skott. Bild från kriget". Författare till texten är S. A. Duse (1873–1933).

— Nästan alla de som skickats hit från fronterna, sade hospitalsläkaren, ha fått sitt nervsystem rubbat under trycket av skräckscenerna de fått uppleva i skyttegravarna. Av deras osammanhängande, virriga tal kan man få en ganska tydlig uppfattning om det helvete en skyttegrav kan erbjuda, som bearbetas av grova artilleriprojektiler, kulsprutor och handgranater, kanske också av flygbomber och bedövande gaser.

De som varit med om att ta emot ett stormangrepp, då den fientliga elden koncentrerar sig på deras skyttegravsdel, underjordiska minor hjälpa till, och spärreliden bakom hindrade dem att komma undan, de glömma det aldrig.

Men här inne har jag en patient, en ung rekryt, som sannolikt är obotlig. Ni ser hur han sitter där med huvudet i handen och stirrar ned i golvet. Så sitter han ständigt som om han grubblar på något.

Det enda ord han numera yttrar är ordet »mördare!», och det gäl-

ler honom själv. Han har inte varit med om någon allvarlig strid i skyttegravarna efter vad hans befäl uppgivit. Och för resten skulle han nog ha kunnat stå ut med det lika bra som någon av kamraterna. Han ansågs vara en av de käckaste och modigaste på sitt kompani.

Heinz Malders historia är sorglig och även ganska egendomlig. Strax i början anmälde han sig frivilligt till en stridspatrull, där en barndomsvän till honom, Kurt Weiss, också var med. Patrullen hade otur, de flästa dödades, och Heinz själv blev i sista stund räddad, men med ett svårt sår i axeln.

Till en början, då han vårdades på fältsjukhuset, märktes ingen sinnesförvirring hos honom. Och då berättade han ganska lugnt vad han upplevat.

Patrullen, som varit ute under natten, blev i dagningen överraskad av ryssarna i en skog. Löjtnanten och två man dödades genast, och Heinz och Kurt lyckades med uppbyggande av sina sista krafter komma undan den överlägsna fienden. Åtminstone till en början.

De kröpo genom sädesfält, i vattenfyllda, leriga diken och genom taggiga busksnår. En halvtropp ryssar förföljde dem, och då och då haglade en svärm av kulor omkring dem.

Kurt, som kände till trakten, ledde deras flykt, och det såg ut som om de skulle lyckas undkomma. Då träffades han av en kula i benet och förmådde inte längre ta ett steg.

Heinz fick släpa honom med sig, bitvis bära honom på ryggen. Att lämna den sårade kamraten för att rädda sig själv föll honom inte ett ögonblick in, fastän det nu var han som hade den skriftliga rapporten, och han visste hur viktigt det var att den kom fram.

En bit längre bort hade han sett skymten av en övergiven lantgård. Fönstren voro utslagna, endast några trasiga fönsterluckor

hängde kvar, och tegelmurarna voro delvis sönderskjutna. Men där skulle de kunna försvara sig en god stund.

Efter oerhörda ansträngningar nådde Heinz med den nu nästan medvetslöse barndomsvännen fram till gården, som han trodde, utan att märkas av ryssarna. De båda tyskarna kommo in, och Heinz barrikaderade porten efter sig så gott han kunde.

Nu gav han sig tid att lägga om den provisoriska förbindningen på kamratens ben. Lårbenet hade krossats av kulan, och blodförlusten hade varit oerhört stor.

När han slutat detta, såg Heinz genom en springa i fönsterluckan, att ryssarna närmade sig. Men nu var det inte bara en halvtropp, utan minst femtio man.

Sakta och försiktigt smögo de sig fram i en lång, gles skyttelinje. Den gamla gården tycktes vara deras mål. Det skulle inte dröja länge förr än de voro framme, vid stenmuren, som omgav den.

Han talade om sin upptäckt för Kurt. — Tror du att du orkar skjuta några skott? frågade han.

— Ja — ja visst, svarade Kurt ivrigt. Hjälp mig bara fram till fönstret.

Den sårades ögon hade en feberaktig glans. Han var nu så matt, att han nätt och jämt kunde lyfta upp geväret. Men mellan sina sammanbitna tänder svor han att kämpa till det yttersta. De skulle inte få honom levande.

Två skott smällde, och två ryssar föllo. Strax därpå två nya skott med samma resultat. Den ryska linjen häjdade sig. Man kastade sig ned på marken och tog skydd var man kunde få. Ett ränn av kulor översällade därpå husväggen, och flera gingo igenom fönsterluckan, bakom vilken försvararna funnos, men lyckligtvis utan att träffa dem.

De båda kamraterna voro påpassliga och säkra skyttar. Så snart någon av ryssarna blottade sig fick han en kula.

Men ryssarna hade nu fått klart för sig från vilket fönster elden utgick, och flera salvor efter varandra avlossades mot de gamla bräckliga fönsterluckorna, som slutligen med ett brak föllo ned.

Kurt hade inte hukat sig ned hastigt nog. En kula träffade honom i bröstet strax under nyckelbenet och med ett svagt stönande sjönk han ned till golvet, där han vred sig i plågor.

— Det är ute med mig, viskade han. Rädda dig! Du har ännu tid att komma undan. Men ge mig först en kula. Jag vill inte bli tagen levande.

— Nej, nej, sade Heinz. Jag skall skjuta för oss båda. Han stack ut geväret genom fönsteröppningen, men i detsamma han sköt, kände han en stickande smärta i sin vänstra axel. Armen föll maktlös ned. Också han var träffad.

— Ge dig i väg, medan du har krafter! bad Kurt. — Du har ju rapporten. Du — kan — hinna fram — med den. Men först en — kula åt — mig. Jag — jag ber dig, Heinz! Tag — pistolen här — det — är — löjtnantens. — Jag förmår — inte — själv. Gör det — nu —. Och låt — det — gå — fort.

— Nej, nej! protesterade Heinz. Jag kan inte!

— Du måste! Jag — har — inte — långt — kvar. Ryssarna — få inte — ta mig — levande. De komma — att — göra mina — sista — stunder till ett — helvete! — Skjut mig! Det är — min sista — bön! Låt — det gå — fort —

Detta var ett ohyggligt uppdrag. Helt mekaniskt tog Heinz pistolen. Han såg på barndomsvännens bleka, insjunkna ansikte och feberglänsande ögon, som tycktes upprepa bönen: »Låt det gå fort!«

Heinz brast i gråt. Så olycklig som nu hade han aldrig känt sig. Kurt såg ut att vara döende. Hans sista bön borde bli uppfylld. — Men, han förmådde inte göra det.

Då kastade han en blick genom fönstret. Ryssarna hade börjat komma närmare. Det måste alltså ske.

Hur det gick till kunde han sedan inte redogöra för. Han mindes bara att han tryckt vännens hand, och att han bett honom blunda. — Och gråtande som ett barn sköt han Kurt genom tinningen.

I samma ögonblick han skulle smyga sig ut bakvägen, hördes på denna sida av byggnaden brakat av en gevärssalva. Det var undsättningen som kom, ett tyskt kompani som skickats fram för att undersöka orsaken till gevärselden vid den gamla gården. Det kom för sent.

När tyskarna kommo in i huset funno de den ene av försvararna död och den andre avsvimmad. Det är den kvarlevande Heinz, som nu sitter där inne och grubblar på om han är en mördare eller ej.

De första dagarna han sköttes på lasarättet, hade han inte en tanke på annat än att han gjort sin vän en sista barmhärtighetstjänst med det dödande skottet. Han trodde nämligen att Kurt redan då var döende. Men så en dag fick han höra ett samtal mellan två läkare, som närmare undersökt Kurts döda kropp. Och av deras samtal framgick det att intet annat skott varit dödande än det som gått genom huvudet — det som Heinz givit honom.

Då brast någonting inom den unge mannen. Han hade dödat sin bästa vän. Och i samma mån Heinz tillfrisknade från sin blessyr, blev han rovför den inbillningen att han lömskt och försåtligt mördat Kurt, och att han drivits därhän av något lågsinnat motiv.

Och mördare är nu det enda ord vi höra honom säga, och som han ständigt upprepar.

Fakta: Författaren S. A. Duse

Namn: Samuel August Duse.

Född: 2 augusti 1873, Stockholm.

Död: 9 februari 1933, Stockholm.

Föräldrar: kammarjunkare Carl Patrik Teodard Duse och Anna Matilda Forssberg.

Engelskspråkiga deckare är fyllda av just... privatdeckare, medan svenska nästan bara har poliser i huvudrollerna.

Men när den första svenska deckarvågen började år 1913 så var det en privatdetektiv i huvudrollen: Leo Carring. Denne driver en kombinerad advokat- och detektivbyrå, är en mästare i förklädnad, ekonomiskt oberoende och är så bra på att lösa brott att polisen ofta låter honom ta hand om svårlösta brottsutredningar.

Detektiven Carring skapades av en av svensk kulturs mest spännande personligheter, Samuel August Duse.

Han började sin karriär inom militären och var yrkesofficer inom Svea artilleriregemente.

Men det var som äventyrare han första gången skapade rubriker. Han deltog i den svenska Antarktisexpeditionen 1901-1904 som me-

teorolog och kartograf. Han tillbringade en mycket tuff vinter i Hoppets vik i Sydpolshavet, en av de svåraste som några forskare upplevt. Han skrev ner sina upplevelser i boken "Bland pingviner och sälar" vilket gjorde honom berömd i hela landet.

Under de följande åren skrev han flera pjäser men gled sakta men säkert över till berättelser om äventyr och brott. Ofta skrev han under pseudonymen Sam Sellén.

År 1913 publicerades hans första Leo Carrington-deckare, "Stilett-käppen", som blev en stor succé. Inspirationen till Leo Carrington är hämtad från Sherlock Holmes, något som inte minst märks i slutet av böckerna då deckaren presenterar alla ledtrådar och pekar ut en mördare.

Framgången gjorde att "S. A. Duse" på egen hand skapade den första svenska deckarvågen. I snabb följd kom böckerna "Det nattliga äventyret" (1914), "Spader kung" (1915), "Doktor Smirnos dagbok" (1917), "De fyra klöveressen" (1918), "Cobra-mysteriet" (1919), "Antisemiten" (1921), "Nattens gåta" (1922), "Leo Carringtons dubbelgångare" (1923), "Hemligheten" (1924), "Fallet Dagmar" (1925), "Skuggan" (1926), "Pistolskottet" (1928) och "Zuleikas hämnd" (1929).

Böckerna gavs ut i upplaga efter upplaga och spreds över hela världen med översättningar till ett dussintal språk.

Trots att han led av svåra smärtor efter skador under vintern vid Sydpolen var Duse flitig skribent, föreläsare och aktiv i olika sällskap. Han var också en uppmärksam målare och skulptör.

Den svenske deckarförfattaren avled i februari 1933 och ligger begravd på Norra Begravningsplatsen i Stockholm.

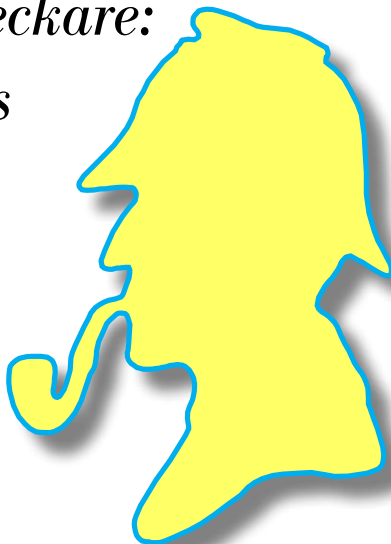

Samuel August Duse.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carrington*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se